

27 augustus 2025

Oorspronkelijke taal: Nederlands

COI FOCUS

BRAZILIË

Seksuele en genderminderheden

Disclaimer:

Dit COI-product is, overeenkomstig de [richtlijnen van de Europese Unie](#) voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en de van kracht zijnde wettelijke bepalingen, opgesteld door Cedoca, de dienst die binnen het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) verantwoordelijk is voor onderzoek naar informatie over herkomstlanden. Het document levert informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en velt geen oordeel over de grond van het verzoek om internationale bescherming.

Dit document, opgesteld binnen een afgesproken tijdbestek, steunt op een zo ruim mogelijke waaier aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie met bijzondere aandacht voor de toetsing en kruiscontrole van de bronnen. Cedoca probeert alle relevante aspecten van het onderwerp van dit COI-product te behandelen, maar de informatie in dit document is niet noodzakelijk exhaustief. Als dit document bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vermeldt, betekent dit niet dat ze niet hebben plaatsgevonden of niet bestaan. Alle gebruikte bronnen krijgen een gedetailleerde bronvermelding.

This COI product was produced by Cedoca, the country of origin information research unit of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons (CGRS). It follows the [Common EU Guidelines](#) for processing country of origin information (April 2008) and was drafted in accordance with applicable legal provisions. It aims to provide information for the processing of individual applications for international protection. It does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of applications for international protection.

This report was prepared within an allotted timeframe, using a wide range of carefully selected public information with a constant attention to crosschecking sources. While Cedoca has endeavoured to cover all aspects relevant to the subject of this COI report, the information provided is not necessarily exhaustive. The absence of a specific event, person or organisation from this report should not be taken to imply that the event did not take place or that the person or organisation does not exist. All sources are referenced.

Samenvatting

Bij de algemene verkiezingen van oktober 2022 werd Luiz Inácio Lula da Silva van de Arbeiderspartij verkozen tot president. Hij volgde daarmee de uiterst rechtse Jair Bolsonaro op die bekendstond om zijn uitgesproken homofobe retoriek. Na zijn aantreden nam Lula verschillende initiatieven om de LGBTQIA+-rechten¹ te bevorderen. Het maatschappelijke en politieke klimaat bleef echter sterk gepolariseerd, met een sterke toename van wetsvoorstellen gericht op het inperken van transgenderrechten. De partij van Bolsonaro speelde hierin een voortrekkersrol, vaak in samenwerking met de evangelische fractie in het parlement. Deze groep heeft, mede door de sterke toename van evangelische kerken in de afgelopen decennia, aanzienlijk aan politieke invloed gewonnen.

Brazilië beschikt over een van de meest uitgebreide juridische kaders ter wereld inzake de bescherming van LGBTIQ+-rechten. Volgens de LGBTIQ+ Equality Index 2024 behaalt het land een totaalscore van 77 op 100, met 97 op 100 voor het wetgevende kader. Deze rechten kwamen echter niet tot stand via het parlement, maar uitsluitend door uitspraken van het Hooggerechtshof. Dankzij deze uitspraken zijn onder meer het homohuwelijk erkend, kunnen transpersonen hun naam en geslachtsaanduiding juridisch aanpassen, is homo- en transfobie strafbaar gesteld en is het verbod op bloeddonaat door mannen die seks hebben met mannen opgeheven. Toch zijn deze rechten anno 2025 nog steeds niet in nationale wetgeving opgenomen. Omwille van de samenstelling van het federale Nationaal Congres en de toenemende invloed van de conservatieve en evangelische politici slaagt het Congres er niet in wetgeving rond LGBTIQ-kwesties in te voeren, ondanks de vele wetsvoorstellen die zowel door voor-als tegenstanders hier rond de laatste jaren werden gelanceerd. Op lokaal en deelstaatniveau is de situatie anders: daar zijn wetten aangenomen, zowel in beschermende als beperkende zin. Uit onderzoek blijkt dat in minstens 18 federale staten in totaal 77 wetten van kracht zijn die specifiek transrechten inperken: 72 op gemeentelijk niveau en 5 op deelstatelijk niveau.

De Braziliaanse staat treedt in principe op tegen geweld jegens de LGBTIQ+-gemeenschap. Gerechtelijke instanties spreken geregeld straffen uit tegen daders van haatspraak of fysiek geweld. Toch zijn politieonderzoeken vaak traag en ondoorzichtig. Politiegeweld blijft een ernstig probleem, met name tegen de arme, zwarte bevolking. Er heerst een groot wantrouwen tegen de politie.

Naast koploper omwille van zijn vooruitstrevende juridische kader, is Brazilië eveneens koploper in de geweldcijfers. Het land staat al zeventien jaar op de eerste plaats wereldwijd wat betreft moorden op transpersonen, vooral transvrouwen. Volgens niet-gouvernementele organisaties (ngo's) lopen transpersonen negentien keer meer risico om vermoord te worden dan homoseksuelen. Van deze slachtoffers is de grote meerderheid zwart. Ook de buurt waarin iemand woont, speelt een belangrijke rol waarbij geweld gevoelig meer voortkomt in de arme gebieden of sloppenwijken.

De zichtbaarheid van transpersonen in de politiek is de afgelopen jaren merkbaar toegenomen, maar dat geldt ook voor het aantal bedreigingen tegen hen. Bij de verkiezingen van 2022 werden voor het eerst twee transvrouwen verkozen tot het Nationaal Congres. En bij de lokale verkiezingen van oktober 2024 werden over het hele land 26 transpersonen verkozen als gemeenteraadslid.

¹ LGBTQIA+: lesbian, gay, bisexual, transgender, intersex, queer, asexual and other sexually or gender diverse

Summary

Luiz Inácio Lula da Silva of the Workers' Party was elected president in the general elections of October 2022. He succeeded Jair Bolsonaro, a far-right politician known for his homophobic rhetoric. Upon taking office, Lula introduced several initiatives to promote LGBTQIA+ rights. However, the social and political climate remained highly polarised, with a sharp increase in legislative proposals aimed at restricting transgender rights. Bolsonaro's party played a leading role in this, often collaborating with the evangelical faction in parliament. This group has gained considerable political influence, partly due to the significant growth of evangelical churches in recent decades.

Brazil has one of the most comprehensive legal frameworks in the world for protecting LGBTQIA+ rights. According to the 2024 LGBTQIA+ Equality Index, the country scored 77 out of 100 overall, with 97 out of 100 for its legislative framework. However, these rights were not established by parliament, but exclusively through rulings by the Supreme Court. Thanks to these rulings, same-sex marriage has been recognised, transgender people can legally change their name and gender designation, and acts of homophobia and transphobia have been criminalised. The ban on blood donation by men who have sex with men has also been lifted. Nevertheless, as of 2025, these rights have not yet been incorporated into national legislation. Due to the composition of the Federal National Congress and the growing influence of conservative and evangelical politicians, Congress has failed to introduce legislation on LGBTQIA+ issues despite the numerous bills launched by both supporters and opponents in recent years. The situation is different at the local and state levels, where both protective and restrictive laws have been passed. Research shows that a total of 77 laws specifically restricting trans rights are in force in at least 18 federal states: 72 at the municipal level and 5 at the state level.

In principle, the Brazilian state takes action against violence targeting the LGBTQIA+ community. Judicial authorities regularly impose penalties on individuals who commit hate crimes or acts of physical violence. However, police investigations are often slow and opaque. Police violence remains a serious problem, particularly against poor, black people. There is a high level of distrust of the police.

While Brazil is a leader in terms of its progressive legal framework, it also has the highest violence statistics in the world. For seventeen years, Brazil has recorded the highest murder rate of transgender people, particularly transgender women, worldwide. According to non-governmental organisations, transgender people are nineteen times more likely to be murdered than homosexuals. The vast majority of these victims are black. The neighbourhood in which a person lives also plays an important role, with violence occurring more frequently in poor areas or slums.

While the visibility of transgender people in politics has increased noticeably in recent years, so too has the number of threats against them. In the 2022 elections, two transgender women were elected to the National Congress for the first time. In the local elections in October 2024, 26 transgender individuals were elected as municipal councillors across the country.

Inhoudstafel

Samenvatting	2
Summary	3
Lijst van afkortingen	5
Inleiding.....	7
1. Sociaal-politieke context	8
1.1. Algemene situatie van het land.....	8
1.2. Standpunt van de politieke actoren	9
1.3. Standpunt van de religieuze actoren	10
2. Juridisch en institutioneel kader	11
2.1. Wetgeving	11
2.1.1. Wetten die seksuele en genderminderheden veroordelen.....	11
2.1.2. Wetten die rechten aan seksuele en genderminderheden toekennen	13
2.2. Gerechtelijke acties.....	14
2.2.1. Tegen seksuele en genderminderheden	14
2.2.2. Tegen daders van geweld tegen seksuele en genderminderheden.....	15
2.3. Houding van de ordetroepen	16
3. Sociaal klimaat	17
3.1. Maatschappelijke houding	17
3.1.1. Sociale voorstellingen van seksuele en genderminderheden	17
3.1.2. Standpunt en rol van de media	18
3.1.3. Geweld tegen seksuele en genderminderheden	18
3.1.4. Mensenrechtenschendingen	20
3.2. Zichtbaarheid	21
3.2.1. Vrije meningsuiting	21
3.2.2. Ontmoetingsplaatsen	23
3.2.3. Verenigingsleven	23
Bijlagen	25
Bibliografie.....	27

Lijst van afkortingen

ABGLT	Associação Brasileira de Lésbicas, Gays, Bissexuais, Travestis, Transexuais e Intersexos
AI	Amnesty International
ANTRA	Associação Nacional de Travestis e Transexuais do Brasil
ASTRAL	Associação de Travestis e Liberados
CNJ	Conselho Nacional de Justicia
DEAM	Delegacia Especializada de Assistência à Mulher
GGB	Grupo Gay da Bahia
EMLER	International Independant Expert Mechanism to Advance Racial Justice and Equality in Law Enforcement
hiv	Human Immunodeficiency Virus
HRW	Human Rights Watch
IACHR	Inter-American Commission on Human Rights
ILGA	International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association
Intracom	Revista Internacional de Investigación y Transferencia en Comunicación y Ciencias Sociales
IPSOS	Institut Public de Sondage d'Opinion Secteur
LGBT	Lesbian, Gay, Bisexual, Trans
LGBTIQ	lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgender, intersekse en queer
LGBTQIA+	lesbian, gay, bisexual, transgender, intersex, queer, asexual and other sexually or gender diverse
MCC	Metropolitan Community Church
MDB	Movimento Democrático Brasileiro
ngo	niet-gouvernementele organisatie
PDT	Partido Democrático Trabalhista
PL	Partido Liberal
PP	Partido Progressistas
PPDDH	Programa de Proteção aos Defensores de Direitos Humanos, Comunicadores e Ambientalistas
PSDB	Partido da Social Democracia Brasileira
PSOL	Partido Socialismo e Liberdade
PT	Partido dos Trabalhadores
Rede Trans	Rede Nacional de Pessoas Trans do Brasil
SELA	Latin American and Caribbean Economic System

SUS	Sistema Único de Saúde
TGEU	Trans Europe and Central Asia
UNAIDS	Joint United Nations Programme on HIV/AIDS
UNHCR	Office of the United Nations High Commissioner for Refugees
UNHRC	United Nations Human Rights Council
USCRI	United States Committee for Refugees and Immigrants
USDOS	United States Department of State
VN	Verenigde Naties
VS	Verenigde Staten
WOLA	Washington Office on Latin America

Inleiding

Dit onderzoek verzamelt informatie over de situatie van seksuele en genderminderheden in Brazilië. Dit document is een update van de COI Focus van 23 juni 2023 en verzamelt informatie over een verslagperiode van begin 2023 tot en met juli 2025. Cedoca heeft het onderzoek afgesloten op 22 juli 2025. "Seksuele geaardheid en genderidentiteit zijn brede begrippen die ruimte bieden voor zelfidentificatie", aldus de Vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR). De seksuele geaardheid is "het vermogen van eenieder om zich emotioneel, affectief en seksueel sterk aangetrokken te voelen tot mensen van hetzelfde of het andere gender, of van meer dan één gender, en met hen intieme en seksuele relaties aan te gaan". Het UNHCR stelt vast dat: "Tientallen jaren onderzoek heeft uitgewezen dat seksuele geaardheid kan variëren langs een glijdende schaal van uitsluitende en niet-uitsluitende aantrekking tot hetzelfde of het andere geslacht". Genderidentiteit verwijst naar "eenieders diepgevoelde, persoonlijke beleving van zijn gender, die al dan niet overeen kan komen met het bij de geboorte meegekregen geslacht, met inbegrip van de persoonlijke beleving van het lichaam en andere genderuitingen, waaronder kleding, spraak en gedrag. [...] Genderidentiteit en de uitdrukking daarvan heeft vele vormen, waarbij sommige personen zichzelf noch als man, noch als vrouw zien, of als beide".² Bij transpersonen komt de genderidentiteit niet overeen met het toegekende geslacht.³

Deze COI Focus telt drie delen. Het eerste gedeelte onderzoekt de algemene politieke context. Het tweede gedeelte licht de wetgeving in het voor- of nadeel van seksuele en genderminderheden toe. Het beschrijft ook de gerechtelijke acties door de overheid, al dan niet volgens bestaande wettelijke bepalingen. Tot slot behandelt het derde gedeelte de situatie van de seksuele en genderminderheden in de samenleving. Enerzijds komen de sociaal-culturele percepties, het geweld tegen deze personen en de eventuele verschillen in de behandeling op sociaaleconomisch vlak aan bod. Anderzijds belicht dit hoofdstuk aspecten van hun sociale leven zoals ontmoetingsplaatsen en/of verenigingen.

De terminologie waarmee seksuele en genderminderheden zichzelf benoemen en benoemd worden, kan per bron verschillen. Cedoca neemt in dit document, in de mate van het mogelijke, de terminologie van de bron over. De geraadpleegde bronnen gebruiken de volgende begrippen en afkortingen: LGBTIQ (lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgender, intersekse en queer), *LGBT*, en LGBTQIA+ (lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgender, queer, intersekse, asexueel + andere identiteiten).

Cedoca baseerde zich voor dit onderzoek op informatie uit publiek beschikbare bronnen waaronder lokale en internationale media, zoals Folha de S. Paulo, Agência Brasil, Brasil de Fato, BBC en El País, internationale publicaties van niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en onderzoekcentra waaronder publicaties van mensenrechtenorganisaties zoals Human Rights Watch (HRW), Freedom House, de International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA), de Inter-American Commission on Human Rights (IACHR) en het Britse Stonewall die publiceren over de rechten van seksuele minderheden. Cedoca putte ook informatie uit gouvernementele bronnen zoals het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken (United States Department of State, USDOS) en het UK Home Office. Daarnaast consulteerde Cedoca ook de websites en publicaties van de belangrijkste nationale organisaties die opkomen voor de rechten van transgenders in Brazilië, zoals Grupo Gay da Bahia (GGB), Associação nacional de travestis e transexuais do brasil (ANTRA) en Rede Trans.

² UNHCR, 23/10/2012, pp. 130-131, [url](#)

³ Cavarria, 25/09/2020, [url](#)

1. Sociaal-politieke context

1.1. Algemene situatie van het land

Brazilië is een federale republiek met 26 staten en één federaal district.⁴ Het land kent een presidentieel systeem waarbij de president door de bevolking wordt gekozen voor een termijn van vier jaar en herkiesbaar is voor een tweede termijn.⁵ Het presidentieel systeem is vergelijkbaar met dat van de Verenigde Staten (VS), waarbij de macht verdeeld is tussen de uitvoerende macht (de president), de wetgevende macht (het Nationaal Congres) en de rechterlijke macht (onder leiding van het Hooggerechtshof). Het Nationaal Congres bestaat uit twee Kamers: de Kamer van Afgevaardigden, waarvan de leden voor vier jaar worden gekozen, en de Senaat, waarvan de leden voor acht jaar worden gekozen. Net als in de VS hebben de afzonderlijke staten hun eigen aanzienlijke autonomie.⁶

Brazilië kent een meerpartijenstelsel dat gekenmerkt wordt door hevige concurrentie tussen rivaliserende partijen. Het kiesstelsel stimuleert een wildgroei aan partijen. Voor de verkiezingen van 2022 waren er 32 partijen geregistreerd. Sommige partijen vertonen weinig ideologische consistentie. Wetgevers wisselen vaak van partij, wat electorale coalities kwetsbaar maakt. De uitvoerende macht moet vanwege het grote aantal partijen diverse en vaak ideologisch onsamenhangende coalities samenstellen om wetgeving aan te nemen. Bij de algemene verkiezingen van oktober 2022 werd de Partido Liberal (Liberale Partij, PL) de grootste partij in de Kamer van Afgevaardigden met 99 zetels, terwijl de Partido dos Trabalhadores (Arbeidspartij, PT) er 69 won.⁷

Tijdens deze verkiezingen waren Luiz Inácio Lula da Silva van de Arbeiderspartij, die van 2003 tot 2011 president was, en de zittende Jair Bolsonaro (2018-2022) van de Liberale Partij de twee belangrijkste presidentskandidaten. Lula voerde campagne met economische overwegingen en sociaal beleid, terwijl Bolsonaro's campagne zich richtte op de steun van evangelische christenen. Lula behaalde 51 % van de stemmen in een tweede ronde in oktober 2022.⁸

Desinformatie, agressieve retoriek op sociale media en politiek geweld ontsierde de sterk gepolariseerde campagne, volgens Freedom House. Bolsonaro gaf zijn verlies na de verkiezingen niet expliciet toe. Hij bleef aanvankelijk stil terwijl zijn aanhangers belangrijke wegen blokkeerden en opriepen tot nieuwe verkiezingen en een militair ingrijpen. Nadien vocht de ex-president de resultaten tevergeefs aan voor de rechter en eiste het "ongeldig" verklaren van de resultaten van enkele tweede rondes. Lula werd op 1 januari 2023 beëdigd, terwijl enkele aanhangers van Bolsonaro nog steeds kampeerden voor het militaire hoofdkwartier en om interventie vroegen. Op 8 januari 2023 bestormden duizenden aanhangers het Nationaal Congres, het Hooggerechtshof en het presidentieel paleis in de hoofdstad Brasilia, bezetten overheidsgebouwen en riepen het leger op om Bolsonaro aan de macht te houden. De politie reageerde door de bezette gebouwen te heroveren, traangas te gebruiken om relschoppers uiteen te drijven en massaal te arresteren.⁹

Jair Bolsonaro en enkele van zijn naaste bondgenoten werden in het najaar van 2024 officieel beschuldigd van het beramen van een staatsgreep.¹⁰ Op 18 juli 2024 kreeg de ex-president ook een enkelband om nadat het Hooggerechtshof inschatte dat er een kans op vluchtgevaar was. Rechter

⁴ SELA, s.d., [url](#)

⁵ Freedom House, 2025, [url](#)

⁶ Chatham House, 24/01/2023, [url](#)

⁷ Freedom House, 2025, [url](#)

⁸ Freedom House, 2025, [url](#)

⁹ Freedom House, 2025, [url](#)

¹⁰ BBC, 21/11/2024, [url](#)

Alexandre de Moraes, die de zaak voorzat, wou hiermee de mogelijkheid uitsluiten dat Bolsonaro asiel zou aanvragen in de VS en zijn toevlucht zou zoeken in de Amerikaanse ambassade. Zijn zaak komt mogelijks voor in september 2025. De ex-president riskeert tot 40 jaar gevangenisstraf.¹¹

1.2. Standpunt van de politieke actoren

Volgens een artikel van de links gezinde *Diario Esquerda* van januari 2023 werden in de jaren van het bolsonarisme alle soorten haatspraak tegen transgenders aangemoedigd vanuit de regering, met figuren zoals de toenmalige minister voor Vrouwenzaken en Mensenrechten Damares en vicepresident Hamilton Mourão. Na de overwinning van Lula da Silva blijft extreemrechts actief en geïnstitutionaliseerd, met Damares en Mourão als senatoren en verschillende bolsonaristische gouverneurs zoals Tarcisio de Freitas, Romeu Zema, Claudio Castro.¹²

Openly, een wereldwijd onpartijdig digitaal LGBT+-nieuwsplatform, een initiatief van de Thomson Reuters Foundation, stelde in oktober 2022 de standpunten voor van beide kandidaten voor de presidentsverkiezingen wat betreft LGBT-rechten:

"Bolsonaro, a self-described homophobe, has said that he would prefer a dead son to a gay son. Under his administration, the national HIV task force's leader, Adele Benzaken, was fired in 2019 after her department published a booklet designed to highlight issues faced by transgender men. In contrast, Lula has described homophobia as "the most perverse disease impregnated in the human head." In 2010, he created the National Council to Combat Discrimination and Promote the Rights of Lesbians, Gays, Bisexuals, Travestis and Transsexuals - which Bolsonaro disbanded when he became president in 2019. [...] Lula was criticized this month by trans activists for comments during a popular Brazilian podcast that they said were transphobic."¹³

Lula da Silva heeft van bij zijn aantreden als president op 1 januari 2023 diversiteit in de administratie ingevoerd. Silvio Almeida, een intellectueel van Afrikaanse afkomst, nam de leiding van het ministerie van Mensenrechten, ter vervanging van de radicaal evangelische predikante Damares Alves. Al in december 2022 deelde hij de benoeming mee van Symmy Larrat, transvrouw, aan het hoofd van een nieuw secretariaat voor de verdediging van LGBTQIA+-rechten. Anielle Franco, een in een *favela* (sloppenwijk) geboren mensenrechtenactiviste, werd minister voor Rassengelijkheid. En Sônia Guajajara, een inheemse activiste en politica, werd de eerste minister voor Inheemse Volkeren.¹⁴

In 2024 maakte de federale regering een recordbedrag (\$ 1,65 miljoen) vrij voor programma's gericht op de bescherming van de rechten van de LGBT-gemeenschap.¹⁵

Ondanks het aan de macht komen van de progressieve Lula blijft het klimaat ook na 2022 sterk gepolariseerd, met vooral vanaf deze periode een sterke toename van wetsvoorstellen gericht op het inperken van de LGBT- en vooral transgenderrechten (zie hoofdstuk 2.1). De PL, de partij van voormalig president Jair Bolsonaro, loopt voorop in het indienen van dit soort wetsvoorstellen. Maar er zijn ook voorstellen van andere partijen, zoals de Republikeinen, União Brasil, Partido Progressistas (PP), Movimento Democrático Brasileiro (MDB) en Partido da Social Democracia Brasileira (PSDB). Volgens Amanda Souto Baliza, voorzitter van de Commissie voor Seksuele en Genderdiversiteit van

¹¹ El País, 18/07/2025, [url](#)

¹² Esquerda Diario, 29/01/2023, [url](#)

¹³ Openly, 28/10/2022, [url](#)

¹⁴ The Guardian, 02/01/2023, [url](#); Globo, 02/01/2023, [url](#)

¹⁵ Gov.br, 04/06/2024, [url](#)

de National Bar Association, kan de strategie van deze wetgevers worden omschreven als een “wetgevende *Blitzkrieg*” tegen de LGBT-gemeenschap.¹⁶

Parlementsleden van Partido Socialismo e Liberdade (PSOL), PT en Partido Democrático Trabalhista (PDT) waren tussen 2019 en 2024 voornamelijk verantwoordelijk voor het indienen van wetsvoorstellen ten gunste van de LGBT-bevolking.¹⁷

De zogenoemde parlamentsfractie Bancada da Bala, do Boi e da Bíblia (de fractie van de Kogel, het Vee en de Bijbel) bestaande uit politici uit de wapen-, landbouw- en evangelische lobby, dragen actief bij aan het verspreiden van desinformatie en morele paniek rond genderidentiteit en seksuele oriëntatie, met name tijdens verkiezingsperiodes. Deze fractie maakt intensief gebruik van sociale media om haatspraak door haar aanhangers aan te moedigen tegen activisten en kandidaten die het debat over deze thema's aanvoeren. Tijdens de verkiezingscampagne van 2022 was federaal afgevaardigde Nikolas Ferreira (PL) een van de hoofdrolspelers in verspreiden van haatzaaiende uitspraken tegen LGBT-kandidaten. Deze extreemrechtse volksvertegenwoordiger was destijds ook verantwoordelijk voor een groot deel van de online transfoobe aanvallen tegen parlamentslid en transvrouw Duda Salabert (zie hoofdstuk 3.2.1).¹⁸

1.3. Standpunt van de religieuze actoren

In slechts enkele decennia hebben de evangelische christenen een zeer sterke groei doorgemaakt in Brazilië. Het aantal kerken in hun kerkgemeenschappen steeg van 1.049 in 1970 naar 17.033 in 1990, en vervolgens naar 109.560 in 2019. In sommige jaren werden meer dan 14.000 nieuwe kerken geopend, oftewel 38 per dag. Binnen deze religieuze gemeenschap, met tientallen denominaties, domineren de Assemblies of God (29 % of ongeveer 20 miljoen Brazilianen), gevolgd door de Baptistenconventie (9 %), de Christelijke Gemeente (5 %) en de Universele Kerk (4 % oftewel 2,9 miljoen gelovigen).¹⁹

Om hun ideeën te promoten, betraden evangelische christenen vanaf de jaren negentig geleidelijk aan de politieke arena. Hun ideeën zijn antifeministisch, anti-LGBT en tegen de zwarte beweging.²⁰

Toen Lula in 2003 aan de macht kwam, verzette hij zich oorspronkelijk tegen deze steeds machtiger wordende minderheid, al werd hij hier ook wat pragmatischer in. Jair Bolsonaro zocht nadien in zijn campagne actief hun steun. Geboren als katholiek, werd hij in 2016 door een evangelische predikant gedoopt. Drie jaar eerder was hij getrouwd met Michelle de Paula Firmino Reinaldo, een fervent pinkstergelovige. Dit leverde hem de volledige steun op van de evangelische kerken. Bij de verkiezingen van 2022 stemde twee derde van de evangelische christenen in de tweede ronde op Bolsonaro.²¹

Veel conservatieve religieuze en niet-religieuze politici organiseren zich in het parlementaire front bij de zogenoemde fractie Bancada da Bala, do Boi e da Bíblia. Deze groep verenigt meer dan 200 wetgevers en mobiliseert zich in het Nationaal Congres tegen LGBT-rechten. Het aantal parlamentsleden dat hierbij aangesloten is, groeide met meer dan 24 % tussen 2011 en 2015.²²

¹⁶ Folha de S.Paulo, 29/01/2024, [url](#)

¹⁷ Brasil de Direitos, 12/11/2024, [url](#)

¹⁸ Artigo 19, 05/2024, [url](#)

¹⁹ Le Monde (Meyerfeld B.), 06/01/2024, [url](#)

²⁰ Le Monde (Meyerfeld B.), 06/01/2024, [url](#)

²¹ Le Monde (Meyerfeld B.), 06/01/2024, [url](#)

²² de Mello Côrtes A., Gonçalves Buzolin L., 2024, [url](#)

2. Juridisch en institutioneel kader

Het juridische kader in Brazilië behoort tot de beste ter wereld wat betreft de wettelijke bescherming van LGBTIQ+-minderheden.²³ Brazilië scoort 77 op 100 op de LGBTIQ+-Equality Index 2024, een ranglijst die zowel het wettelijke kader als de publieke opinie met betrekking tot de LGBTIQ+-gemeenschap beoordeelt. Daarmee staat het land wereldwijd op de 13e plaats. Dit is vooral te danken aan het progressieve juridische kader waarvoor Brazilië een score van 97 op 100 behaalt. Voor de publieke opinie behaalt het 58 op 100 waardoor de algemene score op 77 komt.²⁴

2.1. Wetgeving

De meeste rechten van de LGBT-gemeenschap in Brazilië zijn tot stand gekomen via gerechtelijke uitspraken van het Hooggerechtshof (zie ook hoofdstuk 2.1.2). Op federaal niveau heeft het parlement nog geen enkele wet aangenomen die specifiek voor of tegen LGBT-rechten is. Al jaren verkeert het parlement in een impasse wanneer het aankomt op wetgeving rond LGBT-onderwerpen. Dit komt enerzijds door de invloed van conservatieve en evangelische groeperingen en anderzijds door het grote aantal versnipperde partijen in het Congres (zie hoofdstuk 1.1). Daardoor slaagt geen enkel wetsvoorstel – noch voorstellen die bestaande rechten wettelijk willen verankeren, noch voorstellen die juist tegen die rechten ingaan – erin om een meerderheid te behalen.²⁵

2.1.1. Wetten die seksuele en genderminderheden veroordelen

De Strafwetgeving bevat geen bepalingen die relaties van personen met hetzelfde geslacht verbieden.²⁶

Uit onderzoek blijkt dat voor de periode 2011-2020 in totaal 93 wetsvoorstellen werden ingediend in het Nationaal Congres met betrekking tot LGBT-rechten. Ongeveer 53 % van de wetsvoorstellen was gericht op het versterken van de rechten van de gemeenschap. Daartegenover stond dat 46 % van de voorstellen expliciet in strijd was met eerder uitgesproken rechterlijke beslissingen of in het algemeen met de rechten van LGBT-persoonen. Geen enkel van deze wetsvoorstellen werd uiteindelijk omgezet in wetgeving.²⁷

Op gemeentelijk en deelstatelijk niveau bestaat er daarentegen wel wetgeving die de rechten van LGBT-persoonen — in het bijzonder transgenders — beperkt. Zo publiceerde de liberale Braziliaanse krant Folha de S.Paulo begin 2024 een eigen onderzoek waaruit bleek dat in minstens 18 federale staten in totaal 77 wetten van kracht zijn die specifiek transrechten inperken: 72 op gemeentelijk niveau en vijf op deelstatelijk niveau. Voorstanders van deze wetten ontkennen dat ze antitransgender zijn en stellen dat ze kinder- en vrouwenrechten helpen beschermen en de godsdienstvrijheid waarborgen. Een groot deel van deze wetten richt zich op het verbieden van zogenaamd genderneutraal taalgebruik. Andere bepalingen gaan over het beperken van het gebruik van openbare toiletten door transpersonen, het verbieden van deelname van transpersonen aan sportwedstrijden, of het uitsluiten van kinderen van deelname aan LGBTIQ+-evenementen. Volgens Folha de S.Paulo

²³ USCRI, 03/07/2025, [url](#)

²⁴ Equaldex, s.d., [url](#)

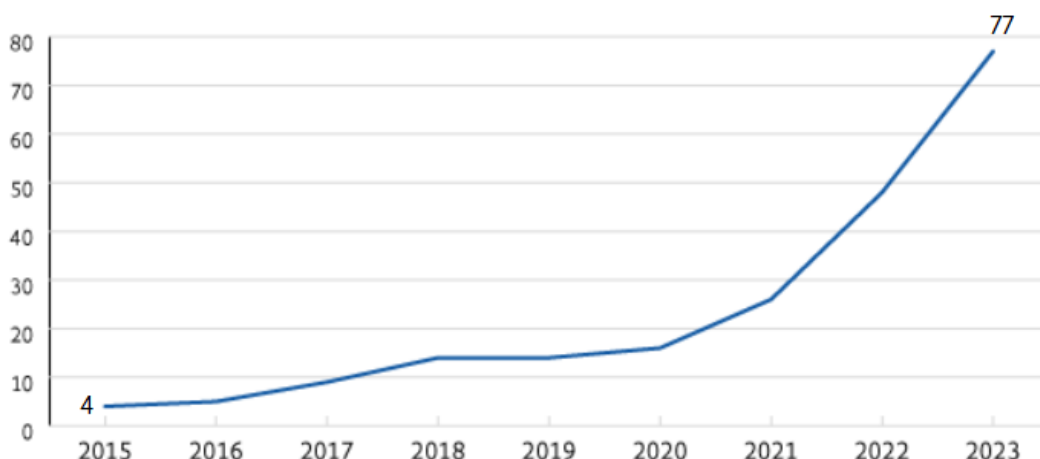
²⁵ de Mello Côrtes A., Gonçalves Buzolin L., 2024, [url](#)

²⁶ ILGA, s.d., [url](#)

²⁷ de Mello Côrtes A., Gonçalves Buzolin L., 2024, [url](#)

zijn ten minste elf van deze wetten in strijd met de grondwet. Het tempo waarin deze regelgeving tot stand komt, is sinds 2021 duidelijk toegenomen, met een scherpe stijging in het jaar 2023.²⁸

Número de leis antitrans em vigor no Brasil, por ano

Grafiek 1: aantal aangenomen antitransgenderwetten per jaar²⁹

Amanda Souto Baliza, voorzitter van de Commissie voor Seksuele en Genderdiversiteit van de Braziliaanse Orde van Advocaten, vertegenwoordigt maatschappelijke organisaties in rechtszaken die tot doel hebben om antitransgenderwetgeving te blokkeren. Volgens haar is deze taak de afgelopen jaren aanzienlijk complexer geworden door de explosieve toename aan wetsvoorstellen sinds 2023, die ze omschrijft als een "wetgevende *Blitzkrieg*".³⁰

Volgens het Braziliaans monitoringsplatform Observatória dat zich richt op wetgevend werk rond de LGBTIQ+-gemeenschap, zijn tussen januari 2019 en oktober 2024 in totaal 1.012 wetsvoorstellen ingediend die betrekking hebben op seksuele en genderdiversiteit. Hiervan waren 575 voorstellen gericht op het toekennen van rechten, terwijl 437 erop gericht waren op het beperken van bestaande rechten. De meeste pro-LGBTIQ+-voorstellen kwamen uit São Paulo, Rio de Janeiro en Pernambuco, en hadden vooral betrekking op het bestrijden van discriminatie. De voorstellen die gericht waren op het beknotten van rechten gingen vooral over neutraal taalgebruik, het LGBTIQ+-inclusief onderwijs en het beperken van het gebruik van toiletten op basis van genderidentiteit. In totaal werden 35 pro-LGBTIQ+-wetsvoorstellen en vier tegen de gemeenschap, goedgekeurd.³¹

Op 16 april 2025 publiceerde de Federale Raad voor Geneeskunde resolutie nr. 2 247/2025 die de minimumleeftijd voor hormoontherapie voor transgenders verhoogt van 16 naar 18 jaar. De minimumleeftijd voor geslachtsbevestigende chirurgie wordt bijkomend verhoogd van 18 naar 21 jaar. Eind april 2025 verzamelden zo'n 50 demonstranten om tegen de resolutie te protesteren. Volgens hen is de maatregel "transfobisch" en "autoritair". Bruna Benevides, de voorzitter van ANTRA (Associação Nacional de Travestis e transexuais, de Nationale Vereniging van Travestieten en Transseksuelen) noemt de resolutie een mensenrechtenschending.³²

²⁸ Folha de S.Paulo, 29/01/2024, [url](#)

²⁹ Folha de S.Paulo, 29/01/2024, [url](#)

³⁰ Folha de S.Paulo, 29/01/2024, [url](#)

³¹ Brasil de Direitos, 12/11/2024, [url](#); Observatória, 16/06/2025, [url](#)

³² Brasil de Fato, 29/04/2025, [url](#)

2.1.2. Wetten die rechten aan seksuele en genderminderheden toekennen

De federale Grondwet stelt dat alle personen gelijk zijn voor de wet, zonder enig onderscheid, maar verwijst niet expliciet naar genderidentiteit en seksuele geaardheid. Deze Grondwet bevat geen expliciet verbod op discriminatie op grond van seksuele geaardheid. Maar de Grondwetten van acht Braziliaanse deelstaten (Alagoas, Ceará, Espírito Santo, Mato Grosso, Pará, Piauí, Santa Catarina en Sergipe) en het Federaal District bevatten wel bepalingen die discriminatie op basis van seksuele geaardheid verbieden — maar niet op basis van genderidentiteit/-expressie of geslachtskenmerken.³³

Wanneer het gaat om het erkennen van rechten van de LGBT-gemeenschap zijn het de rechters, in plaats van de wetgevers, die hierin het voortouw nemen. Onderzoekers van het Institute for Legal Research, University of Coimbra in Portugal en de Law School, Getulio Vargas Foundation in São Paulo, stellen dat vooral het federale Hooggerechtshof een cruciale rol heeft gespeeld.³⁴

De eerste belangrijke beslissing van het Hooggerechtshof was de erkenning van het huwelijk tussen personen van hetzelfde geslacht in 2011. Sinds 2013 kunnen de huwelijken effectief worden geregistreerd door het gemeentehuis en 3.700 dergelijke verbintenissen werden dat jaar afgesloten. Tegen 2023 ging het om 13.613 geregistreerde homohuwelijken.³⁵

In maart 2018 oordeelde het federale Hooggerechtshof ten gunste van de mogelijkheid voor transgenders om hun naam en geslachtsaanduidingen op geboorteaktes en andere officiële documenten wettelijk te wijzigen, ongeacht operaties of hormonale behandelingen en zonder tussenkomst van de rechter. Voor deze uitspraak was het, dankzij bepaalde administratieve instrumenten, al mogelijk voor transgenders om een andere naam aan te nemen bij sommige overheidsinstanties, maar het was niet zo eenvoudig om deze wettelijk te wijzigen in officiële documenten. Het was noodzakelijk om een rechtszaak aan te spannen en de resultaten waren onvoorspelbaar.³⁶

In juni 2019 oordeelde het federale Hooggerechtshof ten gunste van de strafbaarstelling van homoen transfobie. Volgens een analyse van de International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA) is Brazilië het enige land dat tot deze wetgeving is gekomen door een uitspraak van het Hooggerechtshof en niet via een wetgeving. Bijzonder aan deze uitspraak is dat het Hof homoen transfobe praktijken beschouwde als een racismemisdrijf zoals vastgelegd in de federale wetgeving in 1989 met een gevangenisstraf tussen de twee en vijf jaar. Het Hof beropte zich op een eerdere uitspraak van 2003, waarbij het het concept racisme ruim interpreteerde en antisemitisme beoordeelde als een vorm van racisme.³⁷ Hierdoor werden rechtszaken over homofobe praktijken als racismemisdrijven geklasseerd waardoor het moeilijk is een zicht te krijgen op de toepassing. Vanaf juni 2022 werden deze zaken geclassificeerd als intolerantie of een misdrijf op basis van identiteit, genderidentiteit of seksuele geaardheid. Tussen juni 2022 en maart 2024 ging het om 60 gevallen.³⁸

In mei 2020 heeft het federale Hooggerechtshof het recht gewaarborgd om bloed te doneren door mannen die seks hebben met mannen. Een verordening van het Agentschap voor Gezondheid die bloeddonaat door deze mannen verbood, werd ongrondwettelijk verklaard.³⁹

Geen van bovenstaande verwezenlijkingen werden al opgenomen in nationale wetgeving door de eerder vermelde obstakels in verband met het aannemen van wetten rond LGBT-onderwerpen in het

³³ ILGA, s.d., [url](#)

³⁴ de Mello Côrtes A., Gonçalves Buzolin L., 2024, [url](#)

³⁵ Folha de S.paulo, 28/06/2024, [url](#)

³⁶ de Mello Côrtes A., Gonçalves Buzolin L., 2024, [url](#)

³⁷ de Mello Côrtes A., Gonçalves Buzolin L., 2024, [url](#); Folha de S.Paulo, 13/06/2024, [url](#)

³⁸ Folha de S.Paulo, 13/06/2024, [url](#)

³⁹ de Mello Côrtes A., Gonçalves Buzolin L., 2024, [url](#)

Congres. Dit heeft volgens analisten als risico dat hoewel de beslissingen van het Hof een grondwettelijk effect hebben voor iedereen, ze niet verhinderen dat nieuwe, tegenstrijdige wetgeving kan worden opgesteld. Dergelijke nieuwe wetgeving kan ongrondwettelijk worden verklaard. Voor het standpunt van het Hof speelt de samenstelling van het Hof een fundamentele rol waarbij de president de rechters benoemt.⁴⁰

Brazilië was in 1999 ook het eerste land ter wereld dat de zogenaamde conversietherapie verbodt.⁴¹ Het verbod geldt enkel voor erkende psychologen. In 2023 beschrijft de Spaanse krant El País hoe de evangelische en katholieke kerken nog steeds conversietherapieën aanbieden. De krant sprak met Héder Bello, zelf slachtoffer van conversietherapieën en onderzoeker naar deze praktijk. Volgens Bello zijn het niet enkel de kerken, maar ook zorgprofessionals en onderwijsprofessionals die dergelijke therapieën aanbieden.⁴²

In 2015 trad wet 13.104 in werking, ook bekend als de vrouwenmoordwet. Deze wetgeving veranderde het Strafwetboek. Een kwalificatie voor doodslag werd ingevoerd om straffen van twaalf tot 30 jaar toe te passen als de misdaad is gepleegd tegen een vrouw vanwege haar geslacht en als het misdrijf gepaard ging met huiselijk/familiaal geweld of werd ingegeven door gebrek aan respect of discriminatie ten aanzien van vrouwen. In tegenstelling tot het oorspronkelijke wetsvoorstel, waarin melding werd gemaakt van de term "vrouwelijk gender" koos men in de uiteindelijke versie voor de term "vrouwelijk geslacht" in een poging om de toepassing van de wet op transseksuele vrouwen en travestieten uit te sluiten. Niettemin kwalificeerde de openbare aanklager van São Paulo in 2016 een misdaad tegen een transseksuele vrouw als vrouwenmoord. In de eerste helft van 2019 registreerde ook de civiele politie van São Paulo voor de eerste keer een geval van vrouwenmoord met een transgender slachtoffer.⁴³

In april 2022 oordeelde het Hooggerechtshof unaniem dat wet 11.340/2006 (de zogenoemde *Ley Maria da Penha*) met betrekking tot gevallen van huiselijk of familiaal geweld wordt uitgebreid en toegepast voor transseksuele vrouwen.⁴⁴ In februari 2025 besliste het Hooggerechtshof unaniem dat deze wet ook van toepassing moet zijn op gevallen van huiselijk geweld binnen relaties van hetzelfde geslacht.⁴⁵

2.2. Gerechtelijke acties

2.2.1. Tegen seksuele en genderminderheden

De jaarlijkse mensenrechtenrapporten over 2024 van HRW, USDOS, Amnesty International (AI) en Freedom House maken geen melding van gerechtelijke acties tegen seksuele minderheden omwille van hun seksuele geaardheid en/ of omwille van hun genderidentiteit.⁴⁶

Het UK Home Office schrijft in haar rapport van december 2024 over de situatie van seksuele en genderminderheden in Brazilië dat de overheidsactoren zich niet systematisch richten op LGBT-personen. De grote meerderheid van de gerapporteerde schendingen worden veroorzaakt door niet-statelijke actoren.⁴⁷

⁴⁰ de Mello Côrtes A., Gonçalves Buzolin L., 2024, [url](#)

⁴¹ Washington Blade, 19/05/2022, [url](#)

⁴² El País, 05/11/2023, [url](#)

⁴³ USDOS, 28/03/2023, [url](#); Race and Equality, 29/01/2021, [url](#)

⁴⁴ USDOS, 28/03/2023, [url](#); Perfil, 21/05/2022, [url](#)

⁴⁵ Agência Brasil, 22/02/2025, [url](#)

⁴⁶ HRW, 2025, [url](#); AI, 04/2025, [url](#); Freedom House, 2025, [url](#); USDOS, 2024, [url](#)

⁴⁷ UK Home Office, 12/2024, pp. 7-8, [url](#)

2.2.2. Tegen daders van geweld tegen seksuele en genderminderheden

Het USDOS-rapport over 2023 stelt: "The Federal Public Ministry is responsible for registering reports of crimes committed based on gender or sexual orientation but reportedly was slow to respond."⁴⁸

Het UK Home Office concludeert in december 2024:

"In general, the state is willing and able to offer sufficient protection from non-state actors. This will depend on the facts of the case. In general, internal relocation is also likely to be reasonable and not unduly harsh, particularly to urban areas and large cities, such as Sao Paulo and Rio de Janeiro, where LGBTI persons have a higher degree of freedom to express their sexual orientation and/or gender identity."⁴⁹

Media berichten regelmatig over gerechtelijke veroordelingen van personen wegens homofobe uitspraken of geweld. Enkele voorbeelden tijdens de verslagperiode van dit rapport:

- In juni 2025 bevestigt het federaal Openbaar Ministerie dat de politie een onderzoek is gestart naar Sérgio Maurício, een bekende verslaggever van Formule 1-wedstrijden op een sportzender, voor transfobe uitspraken tegen federaal afgevaardigde en transvrouw Erika Hilton (PSol). Op X (voorheen Twitter) noemde Maurício de parlementariër "menselijk nepnieuws".⁵⁰
- In juni 2025 veroordeelt het Hof van Justitie federaal parlementslid van de partij van voormalig president Bolsonaro, Nikolas Ferreira, voor transfobie en morele schade aan federaal parlementslid en transgender, Duda Salabert. Het Hof veroordeelt Ferreira tot het betalen van een schadevergoeding.⁵¹
- In juni 2025 spant het Openbaar Ministerie een zaak aan bij de federale rechtbank van Rio de Janeiro, tegen een *influencer* wegens het verspreiden van discriminerende content op sociale media, waaronder aanvallen op de LGBTIQ+-gemeenschap, met name transgenderkinderen en -adolescenten.⁵²
- In juni 2025 bevestigt de arbeidsrechtbank in São Paulo het ontslag van een wiskundeleraar op basis van homofobe uitspraken tijdens de les. De zaak steunde op een opname gemaakt tijdens de les door enkele leerlingen.⁵³
- In juli 2025 wordt evangelisch predikant Flávio Amaral officieel aangeklaagd wegens het prediken van haatdragende taal tegen de LGBTIQ+-gemeenschap en het beledigen van federaal afgevaardigde Erika Hilton.⁵⁴
- In juli 2025 wordt een zakenman in Bahia veroordeeld tot zes jaar en negen maanden gevangenisstraf wegens homofobie en het toebrengen van een lichamelijk letsel. De zaak dateerde van 2021. De rechter verweet de lokale politie traagheid bij het uitvoeren van het onderzoek en

⁴⁸ USDOS, 2024, [url](#)

⁴⁹ UK Home Office, 12/2024, p. 4, [url](#)

⁵⁰ Metropoles, 12/06/2025, [url](#)

⁵¹ RTP, 11/06/2025, [url](#)

⁵² Ministério Público Federal, 04/06/2025, [url](#)

⁵³ Consultor Jurídico, 06/06/2025, [url](#)

⁵⁴ Metropoles, 02/07/2025, [url](#)

verklaarde dat er pas vorderingen in de zaak kwamen nadat de slachtoffers het Openbaar Ministerie contacteerden.⁵⁵

2.3. Houding van de ordetroepen

Politiegeweld is een gekend probleem in Brazilië. Het International Independent Expert Mechanism to Advance Racial Justice and Equality in Law Enforcement (EMLER) werd in 2021 opgericht als reactie op de wereldwijde verontwaardiging over de dood van George Floyd door de politie in de VS een jaar eerder. In 2023 bracht EMLER een twaalfdaags bezoek aan Brazilië en verzamelde meer dan honderd getuigenissen van slachtoffers van politiegeweld, hun families en getroffen gemeenschappen. Het EMLER-rapport gaat dieper in op het politiegeweld en legt bloot hoe de grootte van de impact van racisme is op het openbaar veiligheidsbeleid in het land. Jaarlijks doden politieagenten meer dan 6.000 mensen, waarbij mensen van Afrikaanse afkomst drie keer meer kans hebben om slachtoffer te worden dan blanke mensen. Verder stelt het rapport dat LGBT-personen van Afrikaanse afkomst geconfronteerd worden met overlappende vormen van discriminatie door de ordediensten.⁵⁶ HRW uitte hevige kritiek op het gebrekkig onderzoek naar deze politiedoden dat door de politie zelf gebeurde in plaats van door een onafhankelijk onderzoek. Op 3 april 2025 beval het Hooggerechtshof dat niet langer de politie maar de openbare aanklagers een onderzoek moeten opstarten wanneer er een vermoeden bestaat van de betrokkenheid van de politie bij een onrechtmatig overlijden.⁵⁷

LGBT-personen wantrouwen vaak ordehandhavers. Uit interviews van Reuters met drie advocaten blijkt dat hoewel het Hooggerechtshof homofobie in 2019 als misdadig heeft opgenomen, de politie en rechters dit label vaak vermijden en de voorkeur geven aan bredere categorieën, zoals aanranding of diefstal. Dit zorgt er ook voor dat LGBT-slachtoffers terughoudend zijn om naar buiten te treden en misdaden tegen hen te rapporteren.⁵⁸

In mei 2024 schrijft het persbureau Agência Brasil, op basis van een onderzoek bij 515 LGBTIQ+-personen in Rio de Janeiro, dat velen onder hen bang zijn om een aangifte van geweld te doen bij de politie. Zo'n 30 % gaf aan dat ze het heel onwaarschijnlijk achten dat ze aangifte zouden doen in geval van geweld. Slechts 25 % gaf aan dat de kans groot was dat ze wel aangifte zouden doen. Op de vraag of de politie voorbereid was om de LGBTIQ+-bevolking te helpen, gaf de meerderheid (65 %) aan "zeer onvoorbereid" te zijn, terwijl 22 % aangaf "enigszins voorbereid" te zijn en 9 % "redelijk voorbereid". Slechts 3 % gaf aan dat de politie "goed voorbereid" of "zeer goed voorbereid" was. Wat betreft de klachtenbehandeling van de LGBTIQ+-bevolking, gelooft 62 % van de respondenten dat politieagenten klachten niet serieus nemen. Gegevens verzameld tussen 2020 en 2024 tonen aan dat slechts de helft van de klachten werd doorgestuurd naar het Openbaar Ministerie en dat een op de vier werden geseponeerd.⁵⁹

Queer-, transgender- en intersekse-vrouwen kunnen bij gendergerelateerd geweld aangifte doen en hulp zoeken door het nummer 180 te bellen. Ze kunnen ook contact opnemen met het dichtstbijzijnde vrouwenpolitiebureau (Delegacia Especializada de Assistência à Mulher, DEAM).⁶⁰

LGBT-personen kunnen een klacht indienen door te bellen naar het nummer 100, beheerd door de Nationale Ombudsman voor Mensenrechten. De dienst is gratis en werkt 24 uur per dag, ook op

⁵⁵ Consultor Jurídico, 04/07/2025, [url](#)

⁵⁶ UNHRC, 27/09/2024, p. 4, [url](#)

⁵⁷ HRW, 08/05/2025, [url](#)

⁵⁸ Reuters, 26/08/2024, [url](#)

⁵⁹ Agência Brasil, 16/05/2024, [url](#)

⁶⁰ Brasil de fato, 23/01/2022, [url](#)

feestdagen en in het weekend.⁶¹ In 2024 worden 7.673 mensenrechtenschendingen gerapporteerd op het nummer 100, volgens AI.⁶²

Het UK Home Office bericht in haar rapport van december 2024:

“Sources report that LGBTI persons are reluctant to report hate crime incidents due to a fear of facing violence, discrimination, or inaction from law enforcement agents. There is anecdotal evidence of law enforcement personnel being biased against the LGBTI community and there have been some reports of human rights abuses perpetrated by state agents. Sources from within the police also acknowledged that discriminatory attitudes are prevalent among law enforcement. However, these sources also indicated a willingness to invest in further training to improve protections for LGBTI persons.”⁶³

3. Sociaal klimaat

3.1. Maatschappelijke houding

3.1.1. Sociale voorstellingen van seksuele en genderminderheden

Uit een peiling van PoderData, een Braziliaans opinieonderzoeksbureau, blijkt dat in januari 2024 46 % van de Brazilianen het homohuwelijk steunt. Volgens de onderzoekers is dit percentage sinds 2022 stabiel gebleven. Voor het onderzoek werden 2.500 mensen geïnterviewd in 229 gemeenten verspreid over alle 27 deelstaten van het land. Jongeren spraken vaker hun steun uit dan ouderen. Mensen met een hogere opleiding waren opvallend positiever: 57 % van hen is voorstander. Inwoners van de Zuidoostelijke regio toonden zich over het algemeen het positiefst over het homohuwelijk.⁶⁴

Het marktonderzoeksbureau Institut Public de Sondage d'Opinion Secteur (IPSOS) vroeg zo'n 1.000 Brazilianen naar hun houding ten aanzien van verschillende LGBT-vraagstukken. De resultaten van hun steekproef werden gepubliceerd in juni 2025:

- Zo'n 48 % van de respondenten steunde het feit dat LGBT-personen open zijn over hun seksuele voorkeur of genderidentiteit. Dit is 6 % minder dan de survey van 2024. Zo'n 15 % was expliciet tegen.⁶⁵
- Op de vraag of LGBT-personen hun affectie publiekelijk konden tonen, antwoordde 36 % hier geen probleem in te zien, terwijl 29 % tegen was.⁶⁶
- In totaal was 58 % van de respondenten voorstander van antidiscriminatiewetgeving, terwijl 13 % expliciet tegen was.⁶⁷
- Zo'n 44 % is akkoord met een huwelijk tussen twee personen van eenzelfde geslacht terwijl 13 % expliciet tegen is. En 62 % staat achter adoptie door koppels van hetzelfde geslacht.⁶⁸

⁶¹ Gov.br, 04/12/2023, [url](#)

⁶² AI, 04/2025, [url](#)

⁶³ UK Home Office, 12/2024, p. 11, [url](#)

⁶⁴ Poder360, 03/02/2024, [url](#)

⁶⁵ IPSOS, 06/2025, p. 11, [url](#)

⁶⁶ IPSOS, 06/2025, p. 12, [url](#)

⁶⁷ IPSOS, 06/2025, p. 27, [url](#)

⁶⁸ IPSOS, 06/2025, p. 42, [url](#)

3.1.2. Standpunt en rol van de media

De media berichten regelmatig over seksuele en genderminderheden. ANTRA verklaart dat de media de belangrijkste bron zijn voor hun gegevensverzameling en veel berichten over geweld tegen de gemeenschap. ANTRA wijst er eveneens op dat de media wel vaak een foutieve gender schrijven in de berichtgeving.⁶⁹

Een studie gepubliceerd door het Spaanse Intracom (Revista Internacional de Investigación y Transferencia en Comunicación y Ciencias Sociales), gepubliceerd eind 2023, concludeert dat reclame in Brazilië zich langzaam beweegt richting een wereld met meer representatie van LGBT-personen, en dat de manier waarop ze worden getoond positief is. Wel zijn de boodschappen over het algemeen utopisch, omdat LGBT- personen altijd als gelukkig en welvarend worden afgebeeld, wat de harde realiteit die de gemeenschap dagelijks ondergaat verhult, aldus de onderzoekers.⁷⁰

In 2024 ging het mediakanaal Transmídia⁷¹ van start, met journalistiek door en voor de Braziliaanse transgenderbevolking. Ze richtten zich in de eerste plaats op het ontkrachten van valse informatie die door kandidaten van de lokale verkiezingen werd verspreid. Hiervoor werken ze naar eigen zeggen met 72 transgenders, getraind in het opsporen van desinformatie. Het kanaal heeft ook een aantal partnerschappen opgezet met andere digitale media die hun verslaggeving over transkwesties willen verbeteren.⁷²

3.1.3. Geweld tegen seksuele en genderminderheden

Begin juli 2025 werd Fernando Vilaça , een zeventienjarige jongen in Manaus, doodgeslagen door schoolkameraden die hem eerder hadden beledigd met homofobe opmerkingen.⁷³

De ngo GGB documenteerde in 2023 257 gewelddadige sterfgevallen, waarvan 127 transgenders en 118 homoseksuelen. Op basis van de inschatting dat transgenders ongeveer één miljoen mensen vertegenwoordigen, terwijl homoseksuelen ongeveer 10 % van de Braziliaanse bevolking uitmaken, goed voor zo'n 20 tot 22 miljoen mensen, concludeert de organisatie dat het risico voor een transpersoon om vermoord te worden negentien keer hoger is dan voor een homoseksuele of lesbische vrouw.⁷⁴

In 2024 documenteerde de GGB 291 gewelddadige sterfgevallen onder LGBT+-personen, waarvan 165 homomannen, 96 transvrouwen, 11 lesbiennes, 7 biseksuele individuen en 6 transgendermannen. Dit zijn 34 meer gewelddadige overlijdens dan in 2023. Van deze 291 doden waren er 273 het gevolg van moord en 18 zelfdoding. Daarnaast zijn er nog 32 dossiers die worden onderzocht door de GGB.⁷⁵

Volgens de gegevens van GGB vonden in 2024 de meeste moorden plaats in de regio's Noordoost en Zuidoost, elk goed voor 99 sterfgevallen. Samen waren deze regio's verantwoordelijk voor 68 % van de gewelddadige overlijdens onder LGBT+-personen. Dit betekent een verschuiving ten opzichte van voorgaande jaren, waarin het noordoosten traditioneel de hoogste cijfers kende. De noordelijke regio, historisch bekend om zijn geweld, registreerde minder doden en zakte naar de vierde plaats. De zuidelijke regio kende met vijftien sterfgevallen het laagste aantal.⁷⁶

⁶⁹ ANTRA, 01/2025, p. 81, [url](#)

⁷⁰ Intracom, 30/12/2023, [url](#)

⁷¹ Transmídia, s.d., [url](#)

⁷² Latam Journalism review, 27/11/2024, [url](#)

⁷³ Terra, 08/07/2025, [url](#)

⁷⁴ Agência Brasil, 27/01/2025, [url](#)

⁷⁵ GGB, 17/01/2025, [url](#)

⁷⁶ GGB, 17/01/2025, [url](#)

Uit het jaarrapport van de ngo ANTRA blijkt dat in 2024 122 transpersonen werden vermoord, onder wie 117 transvrouwen. Dit is een afname van 16 % ten opzichte van 2023. Toch blijft Brazilië, voor het 16de jaar op rij, het land met het hoogste aantal moorden op transpersonen wereldwijd. ANTRA stelt vast dat de meeste slachtoffers tussen de 15-29 jaar oud waren, zwart en afkomstig uit arme regio's, vooral in het noordoosten. In absolute cijfers werden de meeste moorden gepleegd in São Paulo (16), Minas Gerais (12) en Ceará (11). De stad Rio de Janeiro telde 10 moorden, en de staat Bahia registreerde er 8. Op regionaal niveau (zie bijlage 2 voor een kaartoverzicht) registreerde de noordoostelijke regio de meeste moorden op transpersonen: 49 (41 %); gevolgd door het zuidoosten met 41 moorden (34 %). In Centraal-West vielen er 12 (10 %) slachtoffers; in het Noorden 10 (8 %) en het Zuiden 8 (7 %).⁷⁷

Zo'n 68 % van de moorden vond plaats buiten de hoofdsteden, vaak in openbare ruimtes. De meeste moorden gebeurden met vuurwapens (38 %), messen (29 %) of door fysiek geweld (20 %). In 89 % van de gevallen was er sprake van extreme wreedheid, zoals verminking of marteling.⁷⁸

Volgens de data van Trans Murder Monitoring van de organisatie Trans Europe and Central Asia (TGEU), werden tussen 1 oktober 2023 en 30 september 2024 wereldwijd 350 trans- en genderdiverse mensen vermoord. Net als in voorgaande jaren waren 94 % van de slachtoffers transvrouwen of transfeminine personen. Sekswerkers blijven de kwetsbaarste groep. Het aandeel sekswerkers onder de slachtoffers (46 %) is echter het laagst sinds het begin van de monitoring. Bijna driekwart (73 %) van alle gemelde moorden werd gepleegd in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied. Voor het 17de jaar op rij voert Brazilië de landenranglijst aan, met 30 % (106 moorden) van het totale aantal moorden.⁷⁹ Brazilië kent eveneens het hoogste aantal inwoners van heel Latijns-Amerika.⁸⁰

In juni 2025 schrijft ook het Washington Office on Latin America (WOLA) dat Latijns-Amerika en het Caribisch gebied de gevaarlijkste regio's ter wereld blijven voor de LGBTIQ+-gemeenschap, en met name voor transgenders. Brazilië staat bovenaan deze lijst, ondanks het feit dat het land historisch gezien een koploper is op het gebied van LGBTIQ+-rechten in de regio, aldus WOLA.⁸¹

Een rapport van Instituto Pólis over de situatie van de LGBTIQ+-personen in de stad São Paulo toont aan hoe het geweld tussen 2015 en 2023 met 970 % is toegenomen. Fysiek geweld was goed voor 45 % van de incidenten, terwijl psychisch en seksueel geweld respectievelijk 29 % en 10 % bedroeg. Zes op de tien slachtoffers werden aangevallen door familieleden of kennissen. De meeste aanvallen vonden plaats in de buitenwijken Itaim Paulista, Cidade Tiradentes, en Jardim Ângela. De meeste slachtoffers zijn zwart (55 %) en jong, waarvan 69 % jonger dan 29 jaar.⁸²

In een interview met de Amerikaanse vluchtelingenorganisatie U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI), verklaart María Botero van Rede MILBI+, een organisatie die LGBTIQ+-migranten in Brazilië ondersteunt, dat het geweld dat LGBTIQ+-personen meemaken sterk afhankelijk is van iemands woonplaats. Als je in een stad als São Paulo, Rio de Janeiro of Brasília woont, ervaar je bepaalde vormen van geweld mogelijk niet direct, of misschien anders. Ook iemand zijn afkomst heeft hierbij een invloed, aldus Botero.⁸³

⁷⁷ ANTRA, 01/2025, pp. 65-80, [url](#)

⁷⁸ ANTRA, 01/2025, pp. 65-80, [url](#)

⁷⁹ TGEU, 13/11/2024, [url](#)

⁸⁰ World Population Review, s.d., [url](#)

⁸¹ WOLA, 18/06/2025, [url](#)

⁸² Instituto Pólis, 05/2024, [url](#)

⁸³ USCRI, 03/07/2025, [url](#)

De krant Brasil de Fato schrijft in 2022 dat uit de ANTRA-cijfers blijkt dat elke 48 uur een transpersoon omkomt en dat 82 % van de slachtoffers zwart is.⁸⁴

Over de daders van het geweld is weinig informatie bekend. De ngo Rede Trans Brasil wijt dit aan het feit dat de overheid traag of nalatig is in het onderzoeken van de moorden. Over het aantal moorden op transgenders in 2024 schrijft de organisatie dat 66 % nog in onderzoek was en in 34 % van de gevallen was de verdachte gearresteerd. Veertien moorden hadden betrekking op (ex-)partners, negen moorden werden gepleegd door klanten en in negen gevallen was het een criminele groepering.⁸⁵

Data vrijgegeven door de Nationale Ombudsman toont aan dat voor de in 2022 aangegeven gevallen van geweld ten aanzien van de LGBTQIA+-gemeenschap (4.000 meldingen), de daders de volgende profielen hadden:

- een buur (402 gevallen of 10 % van het totaal);
- een onbekende (387 gevallen of 10 %);
- de moeder van het slachtoffer (386 gevallen of 10 %);
- partner of ex-partner (279 gevallen of 7 %);
- de broer van het slachtoffer (243 gevallen of 6 %);
- de vader van het slachtoffer (225 gevallen of 6 %);
- een dienstverlener (162 gevallen of 4%);
- de oom of tante van het slachtoffer (140 gevallen of 3 %);
- de zoon of dochter van het slachtoffer (103 gevallen of 2 %).⁸⁶

3.1.4. Mensenrechtenschendingen

Uit de geraadpleegde bronnen, hieronder weergegeven, blijkt dat discriminatie nog steeds voorkomt. Wel zijn het vooral transgenders en personen met Afrikaanse roots die hiermee te maken krijgen. Zo stelt het International Institute on Race, Equality and Human Rights (Race and Equality), een internationale ngo die werkt voor de promotie van mensenrechten, dat de zwarte LGBT-gemeenschap leidt onder een dubbele discriminatie, dit zowel vanwege hun geaardheid als vanwege van hun Afrikaanse afkomst. Het rapport toont ook aan dat de problemen die deze personen ervaren vanwege hun geaardheid niet noodzakelijk dezelfde zijn als die waarmee witte, meer gegoede leden van de Braziliaanse LGBT-gemeenschap worden geconfronteerd.⁸⁷

Ook een wetenschappelijke studie uit 2024 bevestigt dat zwarte LGBT+-personen structureel vaker discriminatie rapporteren dan witte LGBT+-personen.⁸⁸

Volgens de ngo ANTRA is de gemiddelde levensverwachting van transpersonen in Brazilië slechts 35 jaar en heeft slechts 4 % onder hen toegang tot de formele arbeidsmarkt.⁸⁹ Een studie, gepubliceerd in juni 2025, over de mentale gezondheid van transpersonen, wijst erop dat deze gemeenschap kampt met een onevenredig hoge last aan psychische aandoeningen. Die problemen worden versterkt door

⁸⁴ Brasil de Fato, 21/01/2022, [url](#)

⁸⁵ Rede Trans Brasil, 2025, p. 33, [url](#)

⁸⁶ ObservaDH, 14/05/2024, [url](#)

⁸⁷ Race and Equality, 29/01/2021, [url](#)

⁸⁸ The Lancet Americas (Freitas L. et al.), 04/2024, [url](#)

⁸⁹ Broadview, 02/10/2024, [url](#)

structurele discriminatie, geweld en sociale uitsluiting. Discriminatie, armoede, geweld en hiv gaan gepaard met psychische nood en vormen bijkomende belemmeringen in de toegang tot zorg. Het Braziliaanse nationale gezondheidssysteem (Sistema Único de Saúde, SUS), biedt gratis en universele gezondheidszorg. Genderbevestigende zorg, inclusief hormoontherapieën en genderbevestigende operaties, wordt formeel erkend binnen het SUS. Toch wordt de toegang tot deze zorg belemmerd door een gebrek aan training bij zorgverleners, discriminatie binnen de gezondheidszorg en logistieke obstakels. Bovendien is een groot deel van deze zorg geconcentreerd in een beperkt aantal stedelijke, gespecialiseerde centra met lange wachtlijsten.⁹⁰

Het UK Home Office schrijft in het rapport van december 2024 over de discriminatie van transgenders:

“Sources indicate that transgender persons struggle to enter the formal job market and the majority of transgender women resort to prostitution. However, some public agencies have or intend to introduce a 2% quota for the employment of transgender persons”.⁹¹

In een studie uit 2025 van Valor, een vooraanstaande krant gespecialiseerd in financieel en economisch nieuws, geeft de helft van de respondenten uit de LGBTIQ+-gemeenschap aan dat hun geaardheid een negatieve impact heeft gehad op hun carrièreontwikkeling. Daarnaast zegt 89 % van de deelnemers hun manier van spreken en gedrag op de werkvloer op de een of andere manier aan te passen uit angst voor discriminatie. De studie wees ook uit dat functies in de wetenschappelijke en technische sector het meeste risico op discriminatie inhouden.⁹²

Een enquête begin 2025 bij 1.170 leerlingen ouder dan 16 jaar die zich identificeren als LGBTIQ+, toont aan dat 86 % van hen zich onveilig voelt op school. Bij transpersonen loopt dit percentage op tot 93 %. Naast verbaal geweld gaf 34 % van de respondenten aan in 2024 slachtoffer te zijn geweest van fysiek geweld op school. De meest genoemde aanleidingen voor dit geweld waren genderidentiteit (20 %), seksuele geaardheid (20 %) en uiterlijk (19 %).⁹³

In april 2025 keurde de universiteitsraad van de Staatsuniversiteit van Campinas, in de staat São Paulo, unaniem een quotumbeleid goed voor transpersonen, travestieten en non-binaire personen binnen de bacheloropleidingen. Het nieuwe beleid bepaalt dat opleidingen met tot 30 reguliere plaatsen ten minste één plaats moeten voorbehouden voor deze doelgroepen en minstens twee plaatsen wanneer het om opleidingen met meer dan 30 studenten gaat.⁹⁴

3.2. Zichtbaarheid

Het USDOS mensenrechtenrapport over 2023 stelt: “There were no restrictions of freedom of expression, association, or peaceful assembly regarding LGBTIQ+ matters”.⁹⁵

3.2.1. Vrije meningsuiting

Volgens het Freedom House-rapport van 2025 kunnen mensen in Brazilië over het algemeen vrij hun mening uiten in het openbaar, zonder angst voor institutioneel toezicht of represailles. Tijdens recente verkiezingsperiodes speelde echter de angst voor politiek geweld een versturende rol. Gewelddadige en homofob getinte retoriek voedde de vrees dat openlijke discussies over LGBT-rechten en -kwesties

⁹⁰ International Journal of Environmental Research and Public Health (Coelho D.R.A. et al.), 06/2025, [url](#)

⁹¹ UK Home Office, 12/2024, p.10, [url](#)

⁹² Valor International (Braga A.), 30/06/2025, [url](#)

⁹³ Agência Brasil, 16/04/2025, [url](#)

⁹⁴ Brasil de Fato, 02/04/2025, [url](#)

⁹⁵ USDOS, 2024, [url](#)

kunnen leiden tot intimidatie of aanvallen. Intimidatie en pesterijen via sociale media, vaak uitgevoerd door georganiseerde trollengroepen, vormen eveneens een ernstig probleem in het land.⁹⁶

Tegelijkertijd groeit de zichtbaarheid van transpersonen in de Braziliaanse politiek. Sinds maart 2018 laat de Kiesrechtbank toe dat transpersonen zich registreren met hun gekozen (sociale) naam. Alleen al in dat jaar werden er 7.945 verzoeken geregistreerd bij de Kiesrechtbank. Volgens gegevens van de Kiesrechtbank steeg de vraag naar opname van de sociale naam in het kiezersregister bij de algemene verkiezingen van 2022 tot 37.646.⁹⁷

Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2016 werd Marielle Franco gekozen als gemeenteraadslid van Rio de Janeiro. Zij behaalde het op vijf na hoogste stemmenaantal. Marielle was een zwarte vrouw, afkomstig uit een *favela* (sloppenwijk), biseksueel en getrouwd met een vrouw. Op 14 maart 2018 werd Marielle samen met haar chauffeur doodgeschoten in het centrum van Rio de Janeiro.⁹⁸ Eind oktober 2024 werden twee ex-politieagenten veroordeeld tot 78 en 59 jaar gevangenisstraf voor de moord op Franco en haar chauffeur.⁹⁹ Volgens de minister van Justitie was de moord duidelijk politiek gemotiveerd.¹⁰⁰

Daiana Santos, Erika Hilton (PSOL), Benny Briolly (PSOL) en Duda Salabert (PDT) zijn enkele van de volksvertegenwoordigers uit de LGBT-gemeenschap die na Marielle werden verkozen en die eveneens met allerlei aanvallen te maken krijgen vanwege hun genderidentiteit en seksuele oriëntatie. Vooral tijdens de presidentsverkiezingen van 2022 nam het politieke geweld, zowel fysiek als digitaal, tegen deze volksvertegenwoordigers toe. Volgens het project *Transfobia em Dados* (Transfobie in Data), dat gendergerelateerd geweld op Twitter in kaart bracht tijdens de verkiezingen van 2022, werden er van augustus tot november van dat jaar minstens 665 transfobe aanvallen geregistreerd. Van deze aanvallen viel 35 % onder de categorie "in twijfel trekken van genderidentiteit". De meeste bedreigingen waren gericht tegen Salabert en Hilton.¹⁰¹

Transvrouw Benny Briolly was een van de eerste transgenderkandidaten verkozen tijdens de lokale verkiezingen van 2020 en zetelde sindsdien in de gemeenteraad van Niterói (Rio de Janeiro). In mei 2021 maakte ze bekend dat ze Brazilië had verlaten omwille van de vele bedreigingen aan haar adres.¹⁰² Enkele weken later keerde ze terug omdat ze kon worden opgenomen in het Human Rights Defenders Protection Program (Programa de Proteção aos Defensores de Direitos Humanos, Comunicadores e Ambientalistas, PPDDH), een programma dat is aangesloten bij het ministerie van Vrouwen, Gezin en Mensenrechten.¹⁰³ Ze was hiermee de eerste transgender die in dit programma werd opgenomen.¹⁰⁴

Bij de algemene verkiezingen van 2022 werden Erika Hilton en Duda Salabert als de eerste twee transvrouwen verkozen tot het Nationaal Congres. Hilton, een voormalige sekswerker, is hiermee ook de eerste zwarte transvrouw in het Congres. Salabert is oprichter van de lokale ngo Transvest, die zich richt op educatie voor transgenders in Belo Horizonte. In totaal stelden minstens 76 transpersonen zich kandidaat, wat volgens ANTRA een stijging van 44 % betekent ten opzichte van de vorige algemene verkiezingen in 2018.¹⁰⁵

⁹⁶ Freedom House, 2025, [url](#)

⁹⁷ Artigo 19, 05/2024, [url](#)

⁹⁸ Artigo 19, 05/2024, [url](#)

⁹⁹ The Guardian, 01/11/2024, [url](#)

¹⁰⁰ BBC, 01/11/2024, [url](#)

¹⁰¹ Artigo 19, 05/2024, [url](#)

¹⁰² Pink News, 20/05/2021, [url](#)

¹⁰³ Brasil de Fato, 31/05/2021, [url](#)

¹⁰⁴ Terra, 10/08/2023, [url](#)

¹⁰⁵ Xtra, 04/10/2025, [url](#)

Bij de lokale verkiezingen van oktober 2024 verdrievoudigde het aantal transgenderkandidaten ten opzichte van vier jaar eerder. Tegelijkertijd nam ook het aantal meldingen van intimidatie tegen deze kandidaten toe.¹⁰⁶ In de staat Rio de Janeiro werden twee transgender raadsleden herverkozen: Benny Briolly en Kará Márcia, die beiden aan een tweede termijn in de gemeenteraad begonnen. In totaal werden in het hele land 26 transpersonen verkozen als gemeenteraadslid.¹⁰⁷

3.2.2. Ontmoetingsplaatsen

In de grotere en middelgrote steden zoals Rio de Janeiro, São Paulo en Salvador zijn er clubs en bars gericht op de LGBT-gemeenschap.¹⁰⁸

De Sao Paulo Gay Pride wordt beschouwd als de grootste en beste gaypride ter wereld.¹⁰⁹

Naast tehuizen zoals Casa Florescer in São Paulo, Casa Nem in Rio de Janeiro of nog Casa Aurora in Salvador, bestaan er ook professionele verenigingen zoals het platform Empodera Trans en TransEmpregos, en verenigingen die opleiding, gezondheid en mensenrechten promoten zoals het Boa Vista instituut in Recife of Associação de Travestis e Transgêneros de Aracaju (Astra) in Aracaju, of Casa Satine in Campo Grande.¹¹⁰ In december 2023 werd het Nationale Programma voor de Versterking van LGBTQIA+-opvangcentra (Programa Nacional de Fortalecimento das Casas de Acolhimento LGBTQIA+), beter bekend als Acolher+, opgericht. Het richt zich op LGBTQIA+-personen die dakloos zijn door discriminatie op basis van genderidentiteit en/of seksuele geaardheid.¹¹¹

3.2.3. Verenigingsleven

Er zijn verschillende organisaties actief in Brazilië die opkomen voor meer rechten voor de LGBT-gemeenschap. Volgens de organisatie Out Leadership, een lobbyorganisatie gebaseerd in New York die opkomt voor de inclusie van seksuele minderheden in de zakenwereld, zijn er in Brazilië meer dan 300 organisaties actief die opkomen voor de rechten van de LGBT-gemeenschap.¹¹²

De bekendste en invloedrijkste organisaties gericht op transgenders zijn onder meer de volgende:

- De Associação Brasileira de Lésbicas, Gays, Bissexuais, Travestis, Transexuais e Intersexos (ABGLT), opgericht in 1995, telt meer dan 300 groepen over het ganse land. Ze is betrokken bij de organisatie van meer dan 250 gayprides en meer dan 500 acties gericht op het geven van meer visibiliteit voor de LGBT-gemeenschap.¹¹³
- De GGB, opgericht in 1980, is de oudste organisatie die opkomt voor de LGBT-gemeenschap. Het is vandaag een koepelorganisatie van verschillende initiatieven en organisaties die strijden tegen homofobie en werken rond de preventie van hiv/aids.¹¹⁴
- ANTRA stamt af van de in 1992 opgerichte Associação de Travestis e Liberados (ASTRAL) in Rio de Janeiro. In 2000 verwierf ze haar huidige naam. Deze vereniging verzamelt en verspreidt informatie over geweld en discriminatie tegen transgenders, eist gerechtigheid, promoot hun

¹⁰⁶ PBS, 18/07/2025, [url](#)

¹⁰⁷ O Globo, 09/10/2024, [url](#)

¹⁰⁸ Travel Gay, s.d., [url](#) ; GayTravel4u, s.d., [url](#)

¹⁰⁹ GayTravel4u, s.d., [url](#)

¹¹⁰ Cidadania LGBT+, s.d., [url](#) ; UNAIDS, 17/05/2022, [url](#); Queer, 12/12/2021, [url](#); Vice News, 21/01/2021, [url](#)

¹¹¹ Gov.br, 04/06/2024, [url](#)

¹¹² Out leadership, s.d., [url](#)

¹¹³ ABGLT, s.d., [url](#)

¹¹⁴ Planet Romeo Foundation, s.d., [url](#); Observatório de Mortes e Violências LGBTI+ no Brasil, 20/05/2022, [url](#)

mensenrechten, doet aan ziektepreventie en politieke belangenbehartiging en creëert gunstige klimaten en omgevingen voor travestieten en transseksuelen.¹¹⁵

- Rede Trans Brasil werd opgericht in Rio de Janeiro, in 2009. De organisatie is naar eigen zeggen het nationale instituut dat alle transgenders van het land vertegenwoordigt. Ze monitoren de schendingen van hun rechten en voeren antidiscriminatiecampagnes. In totaal hebben ze een netwerk van 72 organisaties, aanwezig in alle Braziliaanse staten en het federale district.¹¹⁶

¹¹⁵ ANTRA, s.d., [url](#)

¹¹⁶ Rede Trans Brasil, 03/2021, [url](#)

Bijlagen

Bijlage 1: Administratieve kaart Brazilië¹¹⁷

¹¹⁷ Maps Brazil, *Brazil states map*, s.d., [url](#)

Bijlage 2: Kaart regio-indeling Brazilië¹¹⁸

¹¹⁸ Maps Brazil, *Brazil map regions*, s.d., [url](#)

Bibliografie

Geschreven en audiovisuele bronnen

- Agência Brasil, *Brazil: Violent deaths of LGBTQIA+ individuals reach 257 in 2023*, 27/01/2025, <https://agenciabrasil.ebc.com.br/en/direitos-humanos/noticia/2024-01/violent-deaths-lgbtqia-individuals-reach-257-2023> [geraadpleegd op 24/07/2025]
- Agência Brasil, *Lei Maria da Penha se estende a casais homoafetivos e mulheres trans*, 22/02/2025, <https://agenciabrasil.ebc.com.br/justica/noticia/2025-02/lei-maria-da-penha-se-estende-casais-homoafetivos-e-mulheres-trans> [geraadpleegd op 19/06/2025]
- Agência Brasil, *Nove em cada dez estudantes LGBTI+ sofreram agressão verbal na escola*, 16/04/2025, <https://agenciabrasil.ebc.com.br/educacao/noticia/2025-04/nove-em-cada-dez-estudantes-lgbti-sofreram-agressao-verbal-na-escola> [geraadpleegd op 19/06/2025]
- Agência Brasil, *Policiais estão pouco preparados para lidar com LGBTfobia, diz estudo*, 16/05/2024, <https://agenciabrasil.ebc.com.br/direitos-humanos/noticia/2024-05/policiais-estao-pouco-preparados-para-lidar-com-lgbt-fobia-diz-estudo> [geraadpleegd op 11/07/2025]
- Amnesty International (AI), *The State of the World's Human Rights; Brazil 2024*, 04/2025, <https://www.amnesty.org/en/location/americas/south-america/brazil/report-brazil/> [geraadpleegd op 14/07/2025]
- Artigo 19, *Contribution to the report of the Independent Expert on protection against violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity (IE SOGI)*, 05/2024, <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/issues/sexualorientation/cfi-report-ga79/subm-electoral-participation-sexual-cso-40-article-19.pdf> [geraadpleegd op 18/07/2025]
- Associação Brasileira de Lésbicas, Gays, Bissexuais, Travestis, Transexuais e Intersexos (ABGL), *Historia*, s.d., <https://www.abgl.org/historia> [geraadpleegd op 18/07/2025]
- Associação Nacional de Travestis e Transexuais (ANTRA), *Dossiê: assassinatos e violências contra travestis e transexuais brasileiras em 2024*, 01/2025, <https://antrabrasil.org/wp-content/uploads/2025/01/dossie-antra-2025.pdf> [geraadpleegd op 19/06/2025]
- BBC, *Brazil police formally accuse Bolsonaro of alleged coup plot*, 21/11/2024, <https://www.bbc.com/news/articles/c98e29yvl88o> [geraadpleegd op 30/06/2025]
- BBC, *Ex-police officers jailed over Brazil politician's murder*, 01/11/2024, <https://www.bbc.com/news/articles/cd7neyw2459o> [geraadpleegd op 18/07/2025]
- Brasil de Direitos, *Brasil registrou 1.012 projetos de lei sobre LGBTQIA+ em 5 anos; maioria é favorável*, 12/11/2024, <https://www.brasildedireitos.org.br/atualidades/brasil-registrou-1-012-projetos-de-lei-sobre-lgbtqia-em-5-anos-maioria-e-favoravel/> [geraadpleegd op 11/07/2025];
- Brasil de Fato, *Brazil continues to be the country with the largest number of trans people killed*, 21/01/2022, <https://www.brasildefato.com.br/2022/01/21/brazil-continues-to-be-the-country-with-the-largest-number-of-trans-people-killed/> [geraadpleegd op 11/07/2025]
- Brasil de Fato, *Protesters march against 'transphobic' and 'authoritarian' resolution of Brazil's Council of Medicine*, 29/04/2025, <https://www.brasildefato.com.br/2025/04/29/protesters-gathered-in-brasilia-against-transphobic-and-authoritarian-resolution-of-brazils-council-of-medicine/> [geraadpleegd op 16/06/2025]
- Brasil de Fato, *State university in Brazil approves quotas for trans, transvestite and non-binary people*, 02/04/2025, [State university in Brazil approves quotas for trans, transvestite and non-binary people - Brasil de Fato](https://www.brasildefato.com.br/2025/04/02/state-university-in-brazil-approves-quotas-for-trans-transvestite-and-non-binary-people) [geraadpleegd op 17/07/2025]

- Brasil de Fato, *Vereadora trans de Niterói Benny Briolly (PSOL) volta ao país sem proteção garantida*, 31/05/2021, <https://www.brasildefato.com.br/2021/05/31/vereadora-trans-de-niteroi-benny-briolly-psol-volta-ao-pais-sem-protecao-garantida/> [geraadpleegd op 18/07/2025]
- Broadview, *Brazil's trans community's fight for survival*, 02/10/2024, <https://broadview.org/brazils-trans-community/> [geraadpleegd op 17/07/2025]
- Cavaria, *Transpersonen*, 25/09/2020, <https://www.cavaria.be/transgender-personen> [geraadpleegd op 06/06/2023]
- Chatam House, *Democracy in Brazil*, 24/01/2023, <https://www.chathamhouse.org/2022/08/democracy-brazil> [geraadpleegd op 18/07/2025]
- Consultor Jurídico, *Empresário é condenado por homofobia e juíza quer investigação de delegada*, 04/07/2025, <https://www.conjur.com.br/2025-jul-04/empresario-e-condenado-por-homofobia-e-juiza-quer-investigacao-de-delegada/> [geraadpleegd op 14/07/2025]
- Consultor Jurídico, *TRT-15 mantém justa causa de professor por falas homofóbicas em aula*, 06/06/2025, <https://www.conjur.com.br/2025-jun-06/trt-15-mantem-justa-causa-de-professor-por-falas-homofobicas-em-aula/> [geraadpleegd op 14/07/2025]
- de Mello Côrtes, A. & Gonçalves Buzolin, L. *Paths Towards LGBT Rights Recognition in Brazil*. In: Sex Res Soc Policy 21, 1206–1219 (2024), <https://link.springer.com/article/10.1007/s13178-023-00931-y#citeas> [geraadpleegd op 12/06/2025]
- El País, *Conversion therapy is still thriving in Brazil*, 05/11/2023, <https://english.elpais.com/international/2023-11-05/conversion-therapy-is-still-thriving-in-brazil.html> [geraadpleegd op 16/06/2025]
- El País, *La justicia de Brasil coloca una tobillera electrónica a Bolsonaro ante el riesgo de fuga*, 18/07/2025, <https://elpais.com/america/2025-07-18/bolsonaro-tendra-que-usar-tobillera-electronica-ante-el-riesgo-de-fuga.html> [geraadpleegd op 22/07/2025]
- Equaldex, *LGBT Rights in Brazil*, 2025, <https://www.equaldex.com/region/brazil> [geraadpleegd op 17/06/2025]
- Equaldex, *Equality Index*, s.d., <https://www.equaldex.com/equality-index> [geraadpleegd op 22/07/2025]
- Esquerda Diário, *Declaração Pão e Rosas Visibilidade Trans e Travesti: basta de transfeminicídio! Pela liberdade de gênero e sexual*, 29/01/2023, <https://www.esquerdadiario.com.br/Visibilidade-Trans-e-Travesti-basta-de-transfeminicidio-Pela-liberdade-de-genero-e-sexual> [geraadpleegd op 22/07/2025]
- Folha de S. Paulo, *Brazil Has at Least 77 Anti-Trans Laws in Force in 18 States*, 29/01/2024, <https://www1.folha.uol.com.br/internacional/en/brazil/2024/01/brazil-has-at-least-77-anti-trans-laws-in-force-in-18-states.shtml> [geraadpleegd op 18/07/2025]
- Folha de S. Paulo, *Casamentos homoafetivos e retificações de nome e gênero disparam no Brasil*, 28/06/2024, <https://www1.folha.uol.com.br/cotidiano/2024/06/casamentos-homoafetivos-e-retificacoes-de-nome-e-genero-batem-recorde-no-brasil.shtml> [geraadpleegd op 16/06/2025]
- Folha de S. Paulo, *The Classification of Homotransphobia as a Crime of Racism Completes 5 Years in Brazil with a Data Gap*, 13/06/2024, <https://www1.folha.uol.com.br/internacional/en/brazil/2024/06/brazilian-justice-does-not-account-for-cases-of-homotransphobia-five-years-after-criminalization.shtml> [geraadpleegd op 19/06/2025]
- Freedom House, *Brazil, Freedom of the world*, 2025, <https://freedomhouse.org/country/brazil/freedom-world/2025> [geraadpleegd op 30/06/2025]
- GayTravel4u, *Gay Pride São Paulo 2026*, s.d., <https://www.gaytravel4u.com/event/sao-paulo-gay-pride/> [geraadpleegd op 18/07/2025]
- Gov.br, *BRL 8.5 million allocated to LGBTQIA+ rights protection programs*, 04/06/2024, <https://www.gov.br/secom/en/latest-news/2024/06/brl-8-5-million-allocated-to-lgbtqia-rights-protection-programs> [geraadpleegd op 18/07/2025]
- Gov.br, *Denunciar violação de direitos humanos*, 04/12/2023, <https://www.gov.br/pt-br/servicos/denunciar-violacao-de-direitos-humanos> [geraadpleegd op 14/07/2025]

- Grupo Gay da Bahia (GGB), *Brazil leads global rankings for lgbt+ homicides and suicides in 2024*, 17/01/2025, <https://grupogaydabahia.com.br/wp-content/uploads/2025/01/2024-Observatory-of-Violent-Deaths-of-LGBT.pdf> [geraadpleegd op 30/06/2025]
- Human Rights watch (HRW), *A Glimmer of Hope in Police Killings Cases in Brazil*, 08/05/2025, <https://www.hrw.org/news/2025/05/08/glimmer-hope-police-killings-cases-brazil> [geraadpleegd op 11/07/2025]
- Human Rights Watch (HRW), *Brazil events of 2024*, 2025, <https://www.hrw.org/world-report/2025/country-chapters/brazil#0f7bad> [geraadpleegd op 14/07/2025]
- International Journal of Environmental Research and Public Health (Coelho D.R.A. et al.), *Mental Health Outcomes Among Travestis and Transgender Women in Brazil: A Literature Review and a Call to Action for Public Health Policies*. 22(7), 977, 06/2025, <https://www.mdpi.com/1660-4601/22/7/977> [geraadpleegd op 17/07/2025]
- Institut Public de Sondage d'Opinion Secteur (IPSOS), *Ipsos lgbt+ pride report 2025*, 06/2025, p. 11, <https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2025-06/ipsos-pride-report-2025.pdf> [geraadpleegd op 17/06/2025]
- Instituto Pólis, *Violência lgbtfóbica na cidade de são paulo*, 05/2024, https://www.riotimesonline.com/wp-content/uploads/2024/05/VIOLENCIA_LGBTFOBICA_EM_SP.pdf [geraadpleegd op 30/06/2025]
- International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA), *Brazil*, s.d., <https://database.ilga.org/brazil-lgbti> [geraadpleegd op 16/06/2025]
- Latam Journalism review, *New site by and for trans people in Brazil aims to cover politics and everyday trans experiences*, 27/11/2024, <https://latamjournalismreview.org/articles/new-site-by-and-for-trans-people-in-brazil-aims-to-cover-politics-and-everyday-trans-experiences/> [geraadpleegd op 15/07/2025]
- Latin American and Caribbean Economic System (SELA), *Brazil*, s.d., <https://www.sela.org/en/member-states/brazil/> [geraadpleegd op 18/07/2025]
- Le Monde (Meyerfeld B.), *The evangelical wave surging across Brazil*, 06/01/2024, https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/01/06/the-evangelical-wave-surging-across-brazil_6408020_4.html [geraadpleegd op 30/06/2025]
- Maps Brazil, *Brazil map regions*, s.d., <https://maps-brazil.com/maps-brazil-regions/brazil-map-regions> [geraadpleegd op 30/06/2025]
- Maps Brazil, *Brazil states map*, s.d., <https://maps-brazil.com/maps-brazil-regions/brazil-states-map> [geraadpleegd op 30/06/2025]
- Metropoles, *Pastor é indiciado por crime de homotransfobia contra Erika Hilton*, 02/07/2025, <https://www.metropoles.com/distrito-federal/na-mira/pastor-e-indiciado-por-crime-de-homotransfobia-contra-erika-hilton> [geraadpleegd op 14/07/2025]
- Metropoles, *PF investiga caso de transfobia de Sérgio Maurício contra Erika Hilton*, 12/06/2025, <https://www.metropoles.com/sao-paulo/pf-investiga-caso-de-transfobia-de-sergio-mauricio-contra-erika-hilton> [geraadpleegd op 19/06/2025]
- Ministério Público Federal, *MPF move ação contra influenciador por discurso transfóbico nas redes sociais*, 04/06/2025, <https://www.mpf.mp.br/rj/sala-de-imprensa/noticias-rj/mpf-move-acao-contra-influenciador-por-discurso-transfobico-nas-redes-sociais> [geraadpleegd op 14/07/2025]
- O Globo, *Estado do Rio reelege duas vereadoras trans: saiba quem são*, 09/10/2024, <https://oglobo.globo.com/rio/noticia/2024/10/09/estado-do-rio-reelege-duas-vereadoras-trans-saiba-quem-sao.ghtml> [geraadpleegd op 18/07/2025]
- ObservaDH, *Violências Pessoas LGBTQIA+*, 14/05/2024, <https://experience.arcgis.com/experience/6a0303b2817f482ab550dd024019f6f5/page/LGBTQIA%2B---Viol%C3%Aancias/> [geraadpleegd op 22/07/2025]
- Observatória, *Foram propostos por parlamentares no Brasil, desde 2019, em assembleias estaduais e no Congresso Nacional*, 16/06/2025, <https://observatoria.org/> [geraadpleegd op 22/07/2025]

Observatório de Mortes e Violências LGBTI+ no Brasil, *Dossiê denuncia 230 mortes e violências de pessoas LGBT em 2023*, 20/05/2022, <https://observatoriomorteseviolenciaslgbtbrasil.org/todos-dossies/grupo-gay-da-bahia/> [geraadpleegd op 22/07/2025]

Openly, *Brazil's LGBTQ+ community fears Bolsonaro re-election*, 28/10/2022, <https://www.openlynews.com/i/?id=765ed1d7-c620-48a8-ab60-2e04e16a3971> [geraadpleegd op 24/07/2025]

PBS, *Brazil's trailblazing transgender candidates face violence and death threats as they campaign*, 18/07/2025, <https://www.pbs.org/newshour/world/brazils-trailblazing-transgender-candidates-face-violence-and-death-threats-as-they-campaign> [geraadpleegd op 18/07/2025]

Pink News, *In the upshot of a local election that saw countless LGBT+ people elected in Brazil, a trans councilor flees the country after being pelted with relentless death threats*, 20/05/2021, <https://www.thepinknews.com/2021/05/20/trans-councillor-brazil-death-threats-benny-briolly/> [geraadpleegd op 18/07/2025]

Poder360, *46% são a favor e 41% rejeitam o casamento gay, diz PoderData*, 03/02/2024, <https://www.poder360.com.br/brasil/46-sao-a-favor-do-casamento-entre-pessoas-do-mesmo-sexo-diz-poderdata/> [geraadpleegd op 22/07/2025]

Race and Equality, *What is the colour of the invisible*, 29/01/2021, https://raceandequality.org/wp-content/uploads/2021/01/Dossier_Brazil_ENG.pdf [geraadpleegd op 18/07/2025]

Rádio e Televisão de Portugal (RTP), *Deputado bolsonarista condenado por transfobia contra deputada*, 11/06/2025, https://www.rtp.pt/noticias/mundo/deputado-bolsonarista-condenado-por-transfobia-contra-deputada_n1661373 [geraadpleegd op 19/06/2025]

Rede Trans Brasil, *Registro nacional de mortes de pessoas trans no Brasil em 2024: da expectativa de morte a um olhar para a presença viva de estudantes trans na educação básica brasileira, 2025*, <https://storage.googleapis.com/wzukusers/user-31335485/documents/0501dc081b15481d87e859646a0b8a33/Vers%C3%A3o%20corrigida%202025.pdf> [geraadpleegd op 22/07/2025]

Reuters, *Gay Brazilians targeted in deadly stickups, lured by dating apps*, 26/08/2024, <https://www.reuters.com/world/americas/gay-brazilians-targeted-deadly-stickups-lured-by-dating-apps-2024-08-26/> [geraadpleegd op 11/07/2025]

Revista Internacional de Investigación y Transferencia en Comunicación y Ciencias Sociales (Intracom), *An Analysis of the Representation of the LGBTQIA+ Community in Brazilian Advertising Videos*, 30/12/2023, <https://intracom.es/index.php/intracomjournal/article/download/7/8/11> [geraadpleegd op 15/07/2025]

Terra, *Ameaças a parlamentares negras e LGBT+ ganham força com conservadorismo no Congresso*, 10/08/2023, <https://www.terra.com.br/nos/ameacas-a-parlamentares-negras-e-lgbt-ganham-forca-com-conservadorismo-no-congresso,4f3bca6a6c096344412f88460218fc5bhqa19nhl.html> [geraadpleegd op 18/07/2025]

Terra, *Jovem de 17 anos é morto após espancamento brutal em ataque com suspeita de homofobia*, 08/07/2025, <https://www.terra.com.br/noticias/jovem-de-17-anos-e-morto-apos-espantamento-brutal-em-ataque-com-suspeita-de-homofobia,c0274e95a21545c2d11007536ac04acizvd9ag0.html> [geraadpleegd op 14/07/2025]

The Guardian, *'We feel welcome now': Brazilians of all kinds hail Lula as he takes office*, 02/01/2023, <https://www.theguardian.com/world/2023/jan/02/we-feel-welcome-now-brazilians-of-all-kinds-hail-lula-as-he-takes-office> [geraadpleegd op 24/07/2025]

The Guardian, *Marielle Franco murder: ex-police jailed for decades over crime that shook Brazil*, 01/11/2024, <https://www.theguardian.com/world/2024/oct/31/marielle-franco-brazil-murder-former-police-officers-sentenced> [geraadpleegd op 18/07/2025]

The Lancet Americas (Freitas L. et al.), *Discriminatory experiences among gay, bisexual, and other men who have sex with men, and transgender and non-binary individuals: a cross sectional analysis*, 04/2024, https://www.researchgate.net/publication/379754215_Discriminatory_experiences_among_gay_bisexual_and_ot

[her men who have sex with men and transgender and non-binary individuals a cross sectional analysis](#) [geraadpleegd op 17/07/2025]

Trans Europe and Central Asia (TGEU), *Trans Murder Monitoring*, 13/11/2024, <https://tgeu.org/will-the-cycle-of-violence-ever-end-tgeus-trans-murder-monitoring-project-crosses-5000-cases/> [geraadpleegd op 30/06/2025]

Transmídia [website], s.d., <https://transmidiajornalismo.com.br/> [geraadpleegd op 15/07/2025]

Travel Gay, *Brazil Guide 2025*, s.d., [Gay Brazil Guide 2025 - gay bars, clubs, saunas & more - Travel Guide!](#) [geraadpleegd op 18/07/2025]

U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI), *Queering Welcome: Brazil's Approach to LGBTQ+ Rights and Refugees*, 03/07/2025, <https://refugees.org/queering-welcome-brazils-approach-to-lgbtq-rights-and-refugees/> [geraadpleegd op 11/07/2025]

UK Home Office, *Country Policy and Information Note Brazil: Sexual orientation, gender identity and expression (SOGIE)*, 12/2024, <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/6763f146ff2c870561bde874/BRA+CPIN+SOGIE.pdf> [geraadpleegd op 14/07/2025]

Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS), *Transgender women Brazil*, 17/05/2022, https://www.unaids.org/en/resources/presscentre/featurestories/2022/may/20220517_transgender-women-brazil [geraadpleegd op 14/07/2025]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Richtlijnen inzake internationale bescherming nr. 9*, 23/10/2012, <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=602a62484> [geraadpleegd op 06/06/2023]

United Nations Human Rights Council (UNHRC), *A/HRC/57/71/Add.1: International Independent Expert Mechanism to Advance Racial Justice and Equality in Law Enforcement - Visit to Brazil - Advance unedited version*, 27/09/2024, p. 4, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/ahrc5771add1-international-independent-expert-mechanism-advance-racial> [geraadpleegd op 11/07/2025]

US Department of State (USDOS), *2023 Country Reports on Human Rights Practices: Brazil*, 2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/brazil/> [geraadpleegd op 14/07/2025]

US Department of State (USDOS), *2022 Country Reports on Human Rights Practices: Brazil*, 28/03/2023, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/brazil/> [geraadpleegd op 17/07/2025]

Valor International (Braga A.), *Sexual orientation, gender still barriers in workplace*, 30/06/2025, <https://valorinternational.globo.com/business/news/2025/06/30/sexual-orientation-gender-still-barriers-in-workplace.ghtml> [geraadpleegd op 15/07/2025]

Washington Blade, *Brazil LGBTQ activists, HIV/AIDS service providers fear Bolsonaro reelection*, 19/05/2022, <https://www.washingtonblade.com/2022/05/19/brazil-lgbtq-activists-hiv-aids-service-providers-fear-bolsonaro-reelection/> [geraadpleegd op 22/07/2025]

Washington Office on Latin America (WOLA), *The State of Trans Rights Across the Americas: Recognition, Contradiction, Violence, and Backsliding*, 18/06/2025, <https://www.wola.org/analysis/the-state-of-trans-rights-across-the-americas-recognition-contradiction-violence-and-backsliding/> [geraadpleegd op 30/06/2025]

World Population Review, *Latin America*, s.d., <https://worldpopulationreview.com/continents/latin-america> [geraadpleegd op 24/07/2025]

Xtra, *Trans candidates make history as Brazil prepares to oust its homophobic president*, 04/10/2025, <https://xtramagazine.com/power/trans-candidates-brazil-237171> [geraadpleegd op 18/07/2025]